

Crize morale și conflicte politice actuale – în oglinda dramei antice

Festivalul de Teatru al Europei de Sud-Est – Aspecte ale teatrului antic, manifestare aflată la prima ediție, reprezintă o inițiativă a Teatrului Național al Greciei de Nord. Trebuie spus că instituția condusă de Nikitas Tsakiroglou (director artistic), care acum e și președintele amplului Festival estival (durează o lună, anul acesta demarând pe 14 iunie!) excelează în inițiative de anvergură pe care știe să le susțină, obținând importante fonduri de la Uniunea Europeană. Dar și cu asemenea finanțări, manifestarea constituie pentru organizatori o grea încercare, ca să nu folosim cuvântul la modă „provocare”. Aceasta pentru că succesul unei atari acțiuni este dat, de fapt, de audiență. și o fi Salonul un oraș de destinație și mai ales de tranzit pentru milioane de turiști – către Katerini-Paralia, Halkidiki, Perea, Insulele Grecești, Atena, Cipru, numai că ofertele și atracțiile care tentează călătorii sunt extraordinare. și nu mă refer la viața de noapte în aer liber, la atracția plajelor, la traseele spre Muntele Olimp ori către Mormintele macedonene de la Vergina, ci și la numeroasele, splendide muzee, cu valori de patrimoniu excepționale, precum și la sutele de simpozioane internaționale, expoziții; ca să nu mai vorbim de numeroasele turnee ale unor faimoși cântăreți, instrumentiști etc.

În cadrul Festivalului, la Teatrul Regal, în amfiteatrul în aer liber – Dassous (Pădurea), la Teatrul Societății pentru Studii Macedonene și-au dat întâlnire, în ordinea intrării în scenă trupe și spectacole din Turcia, România, Serbia, Slovenia, Ungaria, Albania, Cipru și, bineînțeles, teatrul gazdă, singurul care a dus o comedie, de fapt un muzical după *Lysistrata*.

Opțiunile teatrelor din Balcani, la început de secol al XXI-lea, legate de drama antică, sunt semnificative. Organizația teatrală din Cipru a adus, în Golful Thermaic, *Ifigenia în Taurida* de Euripide. Festivalul BITEF a creat *My Homeland, seven dreams* (*Țara mea natală – șapte vise*) care reînvie motivele ciclului teban, așa cum au fost fixate de Sofocle și de Euripide. Teatrul Național Sloven din Ljubljana a propus o piesă, din 1967, a lui Ivo Svetina – *Oedip la Corint*, în care eroul, tânăr și fericit, în atmosfera aulică a părinților săi adoptivi, are, totuși, premoniția destinului său tragic.

În toate cazurile, fie aceste noi lecturi ale textelor lui Euripide sau Sofocle, sau piese originale contemporane stimulate de „modelele” antice – cu adevărat interesantă rămâne tentativa de actualizare a motivelor și, în paralel, cea de explorare a unui limbaj teatral viu – nou, modern; recreare a unor ceremoniale arhaice care să ducă, din nou, la *catharsis*.

Universul spectacolelor, ca și perspectivele declarate ale lecturilor scenice, arată că artiștii din sud-estul Europei, regiune atât de încercată de istorie, din vremuri imemorabile până azi (dictaturile comuniste au fost urmate de tensiuni și chiar războaie etnice și religioase) nu văd în piesa antică doar un reper cultural. La toți este prezentă conștiința că operele de teatru ale antichității grecești au puternice dimensiuni de permanență. Dar ceea ce îi atrage la ele, în mod deosebit, nu sunt valorile ce țin de diacronie, ci acelea care țintesc în inima unor situații ale actualității. Toți creatorii spectacolelor prezentate la Salonul par avea conștiința că trăiesc o epocă tragică și că realități esențiale ale relației omului contemporan – cu istoria, cu destinul, cu sfera libertății sale – sunt reflectate cu o forță și subtilitate extraordinară

în textele de acum două mii și mai multe sute de ani. Cum era de așteptat, în spectacolul BITEF, ce fructifică ciclul teban, sârbul Nikita Milivojevici explorează stările catastrofice și actele războiului fratricid. El insistă, ca o marcă în plus a modernității, pe confuzia realitate-coșmar – adevăr-minciună necesară (care face din Odiseu un erou mai evoluat și mai înțelept, chiar dacă mai imoral decât Achile); pe un blestemat sentiment al schimbării „naturii lucrurilor” o stare care face ca uciderea de frate pentru putere, repetată, iarăși și iarăși, să devină unica certitudine, iar lecția morală a Antigonei să ne apară din ce în ce mai izolată.

Întâmplător sau nu (luați-o, dacă vreți, și ca pe o curiozitate) repertoriul celorlalte trupe a impus ca dominantă povestea și tribulațiile *Medeei* lui Euripide.

Opțiunea Teatrului Național din Craiova s-a întâlnit cu cea a Teatrului „Katona Jozsef” din Budapesta și a regizorului Zsambeki Gabor (câteva imagini ale montării cu Andreea Fullajtar și cu un Cor format din doar trei femei): imaginea unui ținut pietros, inuman, în care înaltele menhire se prăbușesc gata să distrugă totul; două mâini de copii, pe geamul negru al unei mașini – despărțirea de lume a progeneriturilor *Medeei* și ale lui Iason. Aceeași piesă i-a atras și pe artiștii albanezi ai Teatrului Atelier 31, unde accentul descifrării motivelor tragediei și răzbunării eroinei au căzut pe temele condiției Străinului și ale crizei de identitate.

Raluca TULBURE

Cu capra prin Europa...

Parafrazând o binecunoscută zicală, vom spune că actorului îi șade bine cu drumul. Pentru Teatrul ȚÂNDĂRICĂ, primăvara aceasta a însemnat o serie de „vizite” de lucru la diferite manifestări internaționale, dar și naționale. Primul drum a fost la Chișinău, unde „frații” noștri de la Teatrul Guguță ne-au invitat, la Festivalul „Sub pălăria lui Guguță”, cu spectacolul *Baronul Münchhausen* în regia lui Ioan Brancu. Distribuția cuprinde actori din diferite generații de păpușari, precum Gabriel Apostol, Mihai Dumitrescu, Bruno Mastan, Alina Petrescu, dar și pe tinerii Petronela Purima și Dragoș Toma, proaspăt angajați, care formează un tot unitar angrenat în istorisirea unor aventuri nemaîntâlnite și nemaivăzute țesute cu umor. Într-o competiție strânsă, alături de teatre de profil din Republica Moldova, Belarus, Federația Rusă, Franța, Bulgaria, Teatrul Țândărică a obținut un trofeu și o diplomă pentru „frenesia montării”, sufletul poetic al moldovenilor nedezmînțindu-se nici la denumirea premiilor.

Traseul european a continuat cu Viena, unde în cadrul amplelor manifestări prilejuite de Zilele Culturii Bucureștene – „Sampling Bucharest”, organizate de Primăriile celor două capitale, Teatrul Țândărică a prezentat în aer liber, în Prater, lângă celebra roată, și în Karlsplatz, spectacolul de mare succes *Capra cu trei iezi*. În regia lui Gabriel Apostol, povestea lui Ion Creangă adaptată de Cristian Pepino este ca o lecție deschisă despre supunere, dragoste maternă, putere de sacrificiu și este presărată cu umor de calitate, muzică, îmbinând mânuirea la vedere a diferitelor tipuri de păpuși, de mici și mari dimensiuni, cu tehnica numită